

ZOOLOGICKÁ ZAHRADE NA PASTINÁKU

V běžném pěstování na zahradě je řada druhů zeleniny málo zajímavá pro včely, čmeláky a další druhy hmyzu. Jestliže je však semenaříme, tedy necháme vykvést, stávají se naopak velmi přitažlivé pro velké množství živočišných druhů. Zvláště dobře je patrný rozdíl mezi pěstováním pastináku jako zeleniny na konzum a jeho semenařením.

Prvním rokem, kdy pěstujeme pastinák pro jeho bílé mohutné kořeny jako klasickou zeleninu, používanou zejména do polévky, je pro hmyz prakticky nezajímavý. Na biozahrádce jen těžko budeme hledat, co by se na pastináku živilo. Na jeho bujné zelené nati nenajdeme prakticky žádný hmyz. Ani hmyzími škůdci netrpí a pastináková nať se nepoužívá na krmení pro domácí zvířata (na rozdíl třeba od natě mrkvové, petrželové či celerové). Vysadíme-li však přezimovaně a na semeno vybrané kořeny pastináku druhým rokem, kdy rozkvétá, stává na zahradě přímo bzučící oázou pro mnoho druhů živočichů. Na jeho žlutých květech najdeme pak nejen včely medonosné a různé včely samotářky, ale také řadu dalších druhů: pestřenky, páteříčky, kněžice, sluněčka, bráněnky, zlatěnky, vosy, vosíky, mouchy i masařky, pavouky, mravence a další druhy.

Brouci páteříčci při svých milostných hrátkách na pastináku.

Protože záhon pastináku na semeno na domácí zahradě kvete dlouhou dobu, je zásoba potravy pro hmyz a podívaná pro nás zajištěna. Na pastinákových květech lze pozorovat jak tu různé hmyzy pilně sbírají svou potravu a stále se zde něco děje. Nějaký hmyz přilétá a odlétá, pobíhá a popoletuje. Tu saje lumek nektar, tu sbírá včela samotářka pyl, nebo si jen čistí ty-

Zlatěnka má krásné jméno i zlatavě lesklé tělíčko.

Naše domácí včela na pastinákové svačině.

Kněžice (snad druh *Dolycoris baccarum*) je v květu dobře maskována. Svůj druhový název kněžice získaly od tvaru těla připomínající splyvavé kněžské bohoslužebné roucho.

kadla. Tady odpočívá ovád na dalším cestování světem a chystá se odletět, ale již zase vosík hledá místo pro své přistání. Na jevišti pastinákových květů se před našima očima odehrávají i zlomové události života. Např. pavouk běžník zde číhá skryt na kořist a skokem právě ulovil velkou masařku, nebo drobní brouci páteříčci tu vykonávají své milostné hrátky.

Pavouk běžník právě ulovil masařku. Běžníci dobře přizpůsobují svou barvu barvě květů rostliny na které žijí. Mohou být téměř bílí ale i sytě žlutí a v pastinákových okolicích pak jako „neviditelní“ číhají na svou oběť. Nespřádají sítě jako jiné druhy pavouků ale kořist loví skokem.

Vosík, i když je dosti podobný a příbuzný s vosou, je mírumilovný a nemusíme se ho bát.

Jsmeli-li pozorní, uvidíme na semenařském pastináku i několik desítek různých druhů drobných zvířátek. Některá poznáme dobře – mouchu, sluněčko nebo pavouka, ty zná snad většina lidí. Mnoho dalších živočichů, jako jsou různé zlatěnky, bráněnky, kutíci, roupci či vosíci, ale

Dospělý lumek se živí nektarem. Na svém zadečku má dlouhé kladélko, jímž klade vajíčka do larev různých druhů hmyzu.

pojmenují jen odborníci. Přesto jsou tato neznámá stvoření na pohled krásná a všechna patří k naší zahradě a našemu světu. Stejně pěkná jako ony samy jsou i jejich česká pojmenování, která také mnohdy vůbec neznáme.

Záhon pastináku na semeno je v létě malou zoologickou zahradou. Nenajdeme v ní sice lvy, tygry, slony nebo tapíry, avšak i naši malí bezobratlí živočichové jsou velmi zajímaví. Pozorovat jejich všední život je napínavé a dobrodružné. Semenaření plodin a uchování starých odrůd na domácích zahradách je přínosem jak pro rozmanitost rostlinnou, tak živočišnou.

Petr Dostálek

FOTO – autor a archiv Gengelu

FAZOLE LÉČIVÁ Z UHERSKÉHO HRADIŠTĚ

Ploché semeno Léčivé má ledvinovitý tvar.

Je to pravděpodobně krajová nebo rodná odrůda fazole pocházející z místního tržiště v Uherském Hradišti. Do sbírky starých plodin Gengelu ji věnovala soukromá dárnyně v roce 2004 a v rámci gengelských odrůd ji vedeme pod názvem Léčivá z Uherského Hradiště a s kódem PHA011. Dárnyně o ní uvedla jak zkušenosti z vlastního pěstování, tak poznatky z tržiště následujícími slovy „Jsou popínavé, rostou hodně vysoko a i výnos byl velký na to, že jsme už pár roků nehnojili..., byly neobvyklé tím, že jsou tak moc zdravé, že snad vyléčí všechno.“

Semeno Léčivé z Uherského Hradiště je ploché, ledvinovitého tvaru, hnědavé či hnědošedé barvy. Lusk je žlutý, ➡

Květ je bílý.

Rostliny v první půli července na samostatných oporách.

Dlouhé žluté lusky jsou křehké a lákají k zeleninovému využití v kuchyni.

Larva pestřenky dokonale splývá s barvou pastinákového květu. Zatímco dospělé pestřenky jsou vegetariány a živí se květy pastináku, pestřenkové larvy jsou dravé a požírají mšice.

Pestřenku s latinským názvem *Episyrphus balteatus* studují odborníci pro biologickou ochranu rostlin, na semenných porostech pastináku se s ní potkáme velmi často.

KDO Z ČTENÁŘŮ NÁM POMŮŽE NAJÍT ODPOVĚĎ NA OTÁZKU?

Kdopak si tu na květy pastináku zavěsil své mouščí úlovky? Odpovědi posílejte do redakce (kontakt str. 23). Pokud se nám podaří původce této mušičky zjistit, rádi budeme čtenáře informovat.

Za laskavé určení různých druhů živočichů děkujeme panu Kamilu Holému z Výzkumného ústavu rostlinné výroby i panu Martinu Bagarovi z Biocont Laboratory a za zprostředkování panu Radomilu Hradilovi.